

Nr 225.

Uppläst och godkänd hos Första kammaren den 30 maj 1911.

— — — — Andra kammaren den 30 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående regleringen af utgifterna för kapitalökning i hvad angår jordbruksärendena.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 123.)

Till Konungen.

Med anledning af de framställningar, som gjorts rörande utgifter för kapitalökning i hvad angår jordbruksärendena får Riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Statens affärsverksamhet.

Statens domäners fond.

1:o) I särskilda inom Riksdagen väckta motioner hafva framställningar gjorts om anvisande af medel till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Skogarna torde måhända vara den af vårt lands naturtillgångar, som är af största betydelsen för landets ekonomiska välfärd, och detta ej blott i närvarande stund utan, på grund af deras, rätt skötta, egenskap

Bihang till Riksd. prot. 1911. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 61 Häft. (Nr 225.) 1

af beständighet, säkerligen i än högre grad för kommande tider, då de döda naturtillgångarna, såsom malmfyndigheterna m. m., blifvit i större eller mindre grad utnyttjade. Att skogar i största möjliga omfattning innehafvas af staten är därför af utomordentlig vikt ej endast ur synpunkten af statens eget finansväsende utan jämväl, på grund af den större omsorg för själfva skogskapitalets bestånd, som kan förutsättas hos staten, för nationalhushållningen i allmänhet. Då nu staten, ehuru visserligen under en följd af år skogsinköp för dess räkning ägt rum, endast i de två nordligaste länen äger en mera afsevärd del, inemot hälften, af skogsmarken, men däremot inom landets öfriga delar förfogar öfver sådan mark blott i jämförelsevis mycket ringa omfattning, är det uppenbarligen af största vikt, att skogsmark för statens räkning fortfarande inköpes samt att tillräckliga medel finnas att för sådana förvärf tillgå. Och därvid är gifvetvis, för att ökningen af statens skogskapital må kunna fortgå raskare än hittills skett samt markinköpen må kunna ordnas på för kronan fördelaktigaste sätt, af stor betydelse att medel för inköpen inflyta någorlunda regelbundet och till tämligen afsevärda belopp. Hvad särskildt beloppen af medlen beträffar får vid tillmätandet däraf ej förbises den omständigheten, att stora skogsköp i allmänhet ställa sig fördelaktigare än mindre. Ty dels blir inköpspriset därvid på grund af det fåtal spekulanter, som vid försäljning af ett större område kan påräknas, gifvetvis väsentligt lägre, i synnerhet om kontant betalning bjudes, än om samma areal inköpes i flere mindre poster och dels ställer sig för kronan förvaltningen af ett inköpt mindre område, därest ej detta råkar ligga invid eller i nära grannskap af någon under skogsstatens förvaltning stående skog, alltför kostsam.

Såsom ofvan antydts har redan under en följd af år skogsinköp för kronans räkning ägt rum. Sålunda har för nämnda ändamål alltsedan år 1874 disponerats köpeskillingarna för försålda mindre kronodomäner. Därjämte har Riksdagen för samma ändamål anvisat dels på extra stat för år 1901 ett belopp af 1,500,000 kronor och dels af skogsmedel vid hvardera af 1899 och 1900 årens riksdagar 1,500,000 kronor samt vid 1907 års riksdag 500,000 kronor.

Beträffande beloppen af köpeskillingarna för försålda kronoegen-
domar under hvart och ett af åren 1895—1910 och den under samma
tid för kronans räkning inköpta skogsmarken samt den jämväl under
samma tid kronan till inköp hembjudna mark och för densamma begärda
pris, får Riksdagen meddela följande uppgift:

År.	Under året inlevererade medel för försålda kronoegendomar.		Summanlagda köpeskillingar för under året afslutade markförvärf åt kronan.		Under året afslutade markinköp, areal:						Ungefärliga arealen af samtliga staten till inköp hem-bjudna marker, hvarom fråga under årets slut behandlats. ¹⁾		Ungefärliga beloppet af begärda köpesummorna för sålunda hem-bjudna marker, hvarom fråga slutbehandlats under året. ²⁾	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	inägor		utmark		summa		Summa har.	Summa kronor.		
					har.	ar.	har.	ar.	har.	ar.				
Balans från 1894.....	349,254	49												
1895	871,598	30	520,000	—	1,032	93	7,544	39	8,577	32	35,021	—	2,317,900	
1896	959,230	52	218,389	62	237	46	3,017	12	3,254	58	7,548	—	338,200	
1897	965,667	91	383,595	—	667	78	6,496	87	7,174	65	7,589	—	490,600	
1898	905,443	49	1,676,657	76	2,154	03	34,788	30	36,942	33	12,950	—	713,100	
1899	1,256,147	76	3,173,716	—	5,376	72	49,827	80	55,204	52	11,724	—	1,210,800	
1900	756,063	49	2,501,057	88	2,455	11	30,729	11	33,184	22	29,280	—	3,762,100	
1901	923,357	36	1,361,700	50	1,630	53	11,304	40	12,934	93	27,626	—	3,748,200	
1902	740,413	95	960,939	—	907	77	11,669	87	12,577	61	24,219	—	3,515,900	
1903	677,369	16	1,778,532	—	1,355	77	18,236	82	19,592	59	35,082	—	1,793,500	
1904	912,037	11	793,611	—	514	31	5,380	53	5,894	84	55,534	—	6,445,700	
1905	565,233	69	354,425	—	389	17	3,366	92	3,756	09	75,084	—	4,809,300	
1906	629,111	61	407,287	59	392	42	4,652	49	5,044	91	27,114	—	2,214,200	
1907	783,154	51	1,572,066	18	1,062	45	19,489	95	20,552	40	34,673	—	2,449,700	
1908	1,094,218	80	772,282	—	268	38	9,175	74	9,444	12	29,261	—	3,380,600	
1909	1,122,818	51	1,487,405	95	—	—	—	—	8,433	17	32,269	—	4,072,900	
1910	985,579	52	785,854	92	—	—	—	—	6,381	38	44,749	—	3,825,050	

¹⁾ Anbudn innehålla stundom ej uppgift om arealen af den utbjudna marken. Sådan mark ingår ej i de här uppgifna summorna, såvida inköp ej kommit till stånd.

²⁾ Anbudn innehålla stundom ej uppgift om den begärda köpeskillingen. Beloppet af sådan köpesumma ingår ej i här lämnad uppgift, såvida ej köp kommit till stånd.

Af ofvan intagna tabell framgår, att kronans skogsköp någorlunda motsvarat de gjorda hembuden endast de tidsperioder, då af Riksdagen för ändamålet beviljade extra medel varit tillgängliga eller kunnat påräknas, under det att eljest till kronan hembjuden skogsmark till största delen ej kunnat till kronan förvärfvas, vid hvilket förhållande denna mark sannolikt öfvergått i privata skogsspekulanter's ägo. Vidare framgår af tabellen, att ganska afsevärda belopp utöfver de för försålda kronoegendomar inflytande köpeskillingarna erfordras för att kunna utnyttja hembuden. I sådant afseende synes emellertid för närvarande ett belopp af 500,000 kronor kunna anses tillfyllestgörande under förutsättning, att minst samma belopp kan under en följd af år för ändamålet påräknas. Äfven denna utgift är visserligen rätt betydlig men synes dock Riksdagen stå i rimligt förhållande till statsverkets inkomster af skogsmedlen, i afseende å hvilka medel Riksdagen i detta sammanhang vill meddela följande uppgift:

år	Statsverkets skogsmedel:	
	influtna	beräknade
1899	5,220,477: 22 kronor	4,000,000: — kronor
1900	8,200,757: 52 ”	4,600,000: — ”
1901	7,645,496: 22 ”	5,800,000: — ”
1902	6,106,881: 80 ”	7,000,000: — ”
1903	8,632,531: 68 ”	7,000,000: — ”
1904	8,294,132: — ”	7,500,000: — ”
1905	7,464,609: 05 ”	7,500,000: — ”
1906	8,638,888: 06 ”	7,500,000: — ”
1907	9,922,569: 21 ”	7,800,000: — ”
1908	9,491,157: 24 ”	8,000,000: — ”
1909	8,707,128: — ”	8,500,000: — ”
1910	10,908,939: 67 ”	9,000,000: — ”

På grund af det ofvan anförda har Riksdagen för inköp af skogsbärande eller till skogsbörd tjänlig mark för år 1912 anvisat ett belopp af 500,000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

Nya odlingslånefonden.

2:o) I en till Riksdagen den 24 mars 1911 aflåten proposition, nr 187, har Eders Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att till kapitalökning för odlingslånefonden för år 1912 anvisa ett anslag af 524,000 kronor att utgå af lånemedel.

Såsom af statsrådsprotokollet framgår innebär ifrågavarande anslagskraf endast en tillämpning af budgetreformen å ett af Riksdagen förut fattadt beslut, hvadan Riksdagen till kapitalökning för odlingslånefonden för år 1912 anvisat ett anslag af 524,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler Riksdagen i annat sammanhang sitt beslut därutinnan.

Egnahemslånefonden.

3:o) I en till Riksdagen den 24 mars 1911 aflåten proposition, nr 189, har Eders Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att

dels till ökning af egnahemslånefondens kapital för år 1912 anvisa ett anslag af 5,000,000 kronor att utgå af lånemedel,

dels ock besluta, att af inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån skall från och med samma år det belopp, som må återstå, sedan fondens driftkostnader blifvit från räntorna bestridda, tillföras statsverket.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning gäller om densamma hvad Riksdagen ofvan under punkt 2 sagt i fråga om ökning af lånefondens kapital, hvadan Riksdagen

dels till ökning af egnahemslånefondens kapital för år 1912 anvisat ett anslag af 5,000,000 kronor,

dels ock beslutat, att af inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån skall från och med samma år det belopp, som må återstå,

sedan fondens driftkostnader blifvit från räntorna bestridda, tillföras statsverket.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler Riksdagen i annat sammanhang sitt beslut därutinnan.

Fiskerilänefonden.

4:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t i en till Riksdagen aflåten proposition, nr 186, af den 24 mars 1911, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att till kapitalökning för fonden för fiskerinäringens befrämjande för år 1912 anvisa ett anslag af 116,000 kronor att utgå af lånemedel.

Med Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning afses att, på sätt som betingas af budgetreformen, tillföra fiskerilänefonden medel till så stort belopp, att för år 1912 kan ur fonden tillgodoses ett lånebehof af 750,000 kronor eller enahanda belopp, som under de senare åren kunnat från fonden utgå, och då det stöd, som fiskerinäringen har uti ifrågavarande fond, framgent torde vara af behofvet i snarare ökad än minskad grad, har Riksdagen icke tvekat att bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Riksdagen har alltså till kapitalökning för fonden för fiskerinäringens befrämjande för år 1912 anvisat ett anslag af 116,000 kronor.

Beträffande sättet för ifrågavarande medels anskaffande anmäler Riksdagen i annat sammanhang sitt beslut därutinnan.

Norrländska nyodlingsfonden.

5:o) I proposition, nr 188, af den 24 mars 1911 har Eders Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att till ökning af norrländska nyodlingsfondens kapital för år 1912 anvisa ett anslag af 210,000 kronor att utgå af lånemedel.

Framställningen i fråga afser att sätta norrländska nyodlingsfonden i stånd att i likhet med föregående år för år 1912 tillgodose ett lånebehof af 300,000 kronor. Då det är en angelägenhet af största vikt, att ändamålet med ifrågavarande fond varder behörigen tillgodosedt, samt, att döma af den utsträckning, hvori fonden under de gångna

åren blifvit anlita'd, för nästa år torde kunna förutses behof af lån från densamma i ej mindre omfattning än under de sista åren, har Riksdagen till ökning af norrländska nyodlingsfondens kapital för år 1912 anvisat ett anslag af 210,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler Riksdagen i annat sammanhang sitt beslut därutinnan.

Jordförmedlingsfonden.

6:o) Slutligen har Eders Kungl. Maj:t i en till Riksdagen den 24 mars 1911 aflåten proposition, ur 191, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att

dels till kapitalökning för jordförmedlingsfonden för år 1912 anvisa ett anslag af 800,000 kronor att utgå af lånemedel;

dels medgifva, att Kungl. Maj:t må under nämnda år disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hafva till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem, under förutsättning, beträffande aktiebolag och föreningar, att dessa af Kungl. Maj:t vid pröfning i hvarje särskildt fall, i den ordning Kungl. Maj:t finner godt föreskrifva, finnas bereda tillräcklig trygghet för att deras verksamhet bedrifves på ett oegennyttigt och ändamålsenligt sätt, och under villkor att deras bolagsordningar eller stadgar äro upprättade i öfverensstämmelse med af Kungl. Maj:t särskildt föreskrifna grunder;

dels besluta, att för ifrågavarande lånerörelse skola gälla samma allmänna bestämmelser som hittills;

dels ock medgifva, att Kungl. Maj:t må äga meddela de ytterligare föreskrifter, som i afseende å ifrågavarande lånerörelse kunna finnas erforderliga.

Med afseende å hvad statsrådsprotokollet i ämnet innehåller och då ifrågavarande fond är af synnerligen stor betydelse för egnahemsrörelsens sunda utveckling, särskildt för dess skyddande från den osunda jordspekulationen, har Riksdagen, som ej haft något att erinra vare sig emot beloppet af fondens ifrågasatta kapitalökning eller i öfrigt,

dels till kapitalökning för jordförmedlingsfonden för år 1912 anvisat ett anslag af 800,000 kronor,

dels medgifvit, att Kungl. Maj:t må under nämnda år disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap

samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hafva till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem, under förutsättning, beträffande aktiebolag och föreningar, att dessa af Kungl. Maj:t vid pröfning i hvarje särskildt fall, i den ordning Kungl. Maj:t finner godt föreskrifva, finnas bereda tillräcklig trygghet för att deras verksamhet bedrifves på ett oegennyttigt och ändamålsenligt sätt, och under villkor att deras bolagsordningar eller stadgar äro upprättade i öfverensstämmelse med af Kungl. Maj:t särskildt föreskrifna grunder;

dels beslutat, att för ifrågavarande lånerörelse skola gälla samma allmänna bestämmelser som hittills;

dels ock medgifvit, att Kungl. Maj:t må äga meddela de ytterligare föreskrifter, som i afseende å ifrågavarande lånerörelse kunna finnas erforderliga.

Beträffande sättet för anskaffande af medlen i fråga anmäler Riksdagen i annat sammanhang sitt beslut därtinnan.

Stockholm den 30 maj 1911.

Med undersåtlig vördnad.